

Metsolanmäen Toimintayksikkö 2014

Opetuslautakunta 20.1.2014

Vantaa 2013

Metsolanmäen Toimintayksikkö

Tekijä: Metsolanmäen toimintayksikön henkilökunta

Sisällys

1	Johdanto	3
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	3
2.1	Yksikkömme arvot	3
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	5
2.2.1	Kasvattajuus.....	5
2.2.2	Lapsikäsitys ja osallisuuden näkökulma.....	6
2.2.3	Lasten puheenvuoro	6
3	Yhteistyö perheiden kanssa.....	7
3.1	Kasvatuskumppanuus ja vanhempien osallisuus	7
3.2	Lasten yksilöllisyys.....	8
3.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	8
4	Työ lasten parissa	8
4.1	Päivän kulku ja toimintojen organisointi.....	8
4.2	Vuorovaikutus	9
4.2.1	Kasvattaja vuorovaikutuksen tukena.....	9
4.2.2	Kielen kehittämisen tukikeinot.....	11
4.3	Lapselle ominaiset tavat toimia.....	11
4.3.1	Leikki	11
4.3.2	Liikunta ja terveys	12
4.3.3	Tutkiminen	12
4.3.4	Taide ja Ilmaisuu	13
4.3.5	Luonnontieteet.....	13
4.3.6	Matematiikka	14
4.3.7	Etiikka ja katsomus.....	14
4.4	Ympäristö ja kestävä kehitys.....	15
4.5	Oppimisympäristö	15
4.5.1	Fyysinen ympäristö.....	15
4.5.2	Psyykinen ympäristö	15

4.5.3	Sosiaalinen ympäristö	16
4.6	Lasten oma kulttuuri ja monikulttuurisuuden kohtaaminen	16
4.7	Esiopetus.....	18
4.8	Valmistava opetus.....	19
5	Työyhteisön rakenteet ja arviointi.....	19
6	Kasvun ja oppimisen tuki.....	20
6.1	Yleinen tuki.....	20
6.2	Kasvun ja oppimisen tuki.....	20
6.3	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	21
	<i>Toivoisin, että jänis tulisi käymään, ja että se osaisi puhua ja sen kanssa voisi leikkiä. Myös sydän tulisi käymään ja sen korvalla voisi istua ja pomppia. Päiväkodissa olisi pieni ovi, josta voisi pääsee sisään vain ryömimällä. Päivä vietettäisiin kokonaan ulkona."</i>	22
6.1	Kiusaamisen ehkäisy ja puuttuminen.....	23
7	Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot	23
7.1	Vanhemmuutta ja lapsen kehitystä tukevat yhteistyötahot.....	23
7.2	Kasvatustyötä tukevat tahot.....	24
8	Lopuksi	24

1 Johdanto

Vantaalaista päivähoitoa määrittävät valtakunnalliset linjaukset sekä kuntatasoinen varhaiskasvatussuunnitelma. On katsottu tärkeäksi, että jokaiselle yksikölle laaditaan oma varhaiskasvatussuunnitelma. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma on hoidon, kasvatuksen ja opetuksen asiakäsikirja. Sen päätehtävänä on toimia kasvattajia ohjaavana ja työtä määrittelevänä käsikirjana. Samalla se toimii yksikön esittelynä sekä uusille perheille ja lapsille että uusille työntekijöille.

Metsolanmäen päivähoitoyksikkö sijaitsee Korson keskustassa, aivan pääradan varressa. Päivähoitoyksikköemme koostuu kolmesta erilaisesta talosta: kerrostalon alakerrassa sijaitseva Metsolan päiväkodista, pienrakennuksessa sijaitsevasta Minkkipuiston päiväkodista sekä kaksikerroksisesta Metsolanmäen uudesta päiväkodista. Lähiympäristössä kävelymatkan päässä ovat mm. kirjasto, seurakunnan tilat, leikkipuisto, Ankkalammen puisto ja Leppäkorven pururata metsäretkiä varten. Metsolanmäen päiväkodissa on 4 lapsiryhmää, Minkkipuistossa 2 ja Metsolassa 2. Kussakin ryhmässä työskentelee kolme kasvattajaa ja mahdollisesti avustaja. Pysyvät ihmissuhteet tukevat lapsen kehitystä. Kasvattajien työssäviihtyminen näkyy lasten hyvinvoinnissa. Yhteinen tietoisuus perustehtävästä vahvistaa tiimien ja eri talojen välistä joustavaa yhteistyötä. Hoitosuhteet pidetään mahdollisimman pysyvinä, mutta tarpeen mukaan henkilökuntaa sijoitetaan ryhmien ja talojen välillä. Henkilökunnan ajankäyttö suunnitellaan lapsiryhmien tarpeiden mukaisesti.

Päivähoitoyksikössämme korostuu monikulttuurisuus ja monikulttuurinen varhaiskasvatus sekä suomi toisena kielenä (S2)-opetus. Alueella on paljon maahanmuuttajataustaisia perheitä, joiden tarpeiden huomioiminen on toiminnassamme keskeisessä asemassa.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Yksikköemme arvot

Metsolanmäen toimintayksikön arvot nousevat Vantaan kaupungin arvoista; *innovatiivisuus, yhteisöllisyys ja kestävä kehitys*. Vantaalla on arvokeskustelussa nostettu esille leikin merkitys, vuorovaikutus ja sen laatu sekä lapsen kehitystä kannattelevat struktuurit. Toimintamme keskiössä on lapsi ja lapsuus nähdään arvokkana elämänvaiheena.

Innovatiivisuus näkyy rohkaisevana, myönteisenä ja osallistavana toimintatapana, jossa valmius muutokseen on osa arkea. Kaikilla on lupa kokeilla ja erehtyä. Tärkeää on myös sietää epävarmuutta sekä arvioida jatku-

vasti omaa toimintaamme. Yksilöllisyys ja sen vastapainona yhteisöllisyys luovat molemmat arvopohjaa, min-
kä varassa toimimme.

Yhteisöllisyys näkyy toiminnassamme yhdessä sovittuina toimintatapoina, osallisuuden mahdollistavana vuo-
rovaikutuksena vanhempien, lasten ja päivähoidon henkilökunnan välillä, kasvatuskumppanuutta kannattele-
vana toimintana sekä aktiivisena ja avoimena yhteistyönä eri tahojen kanssa.

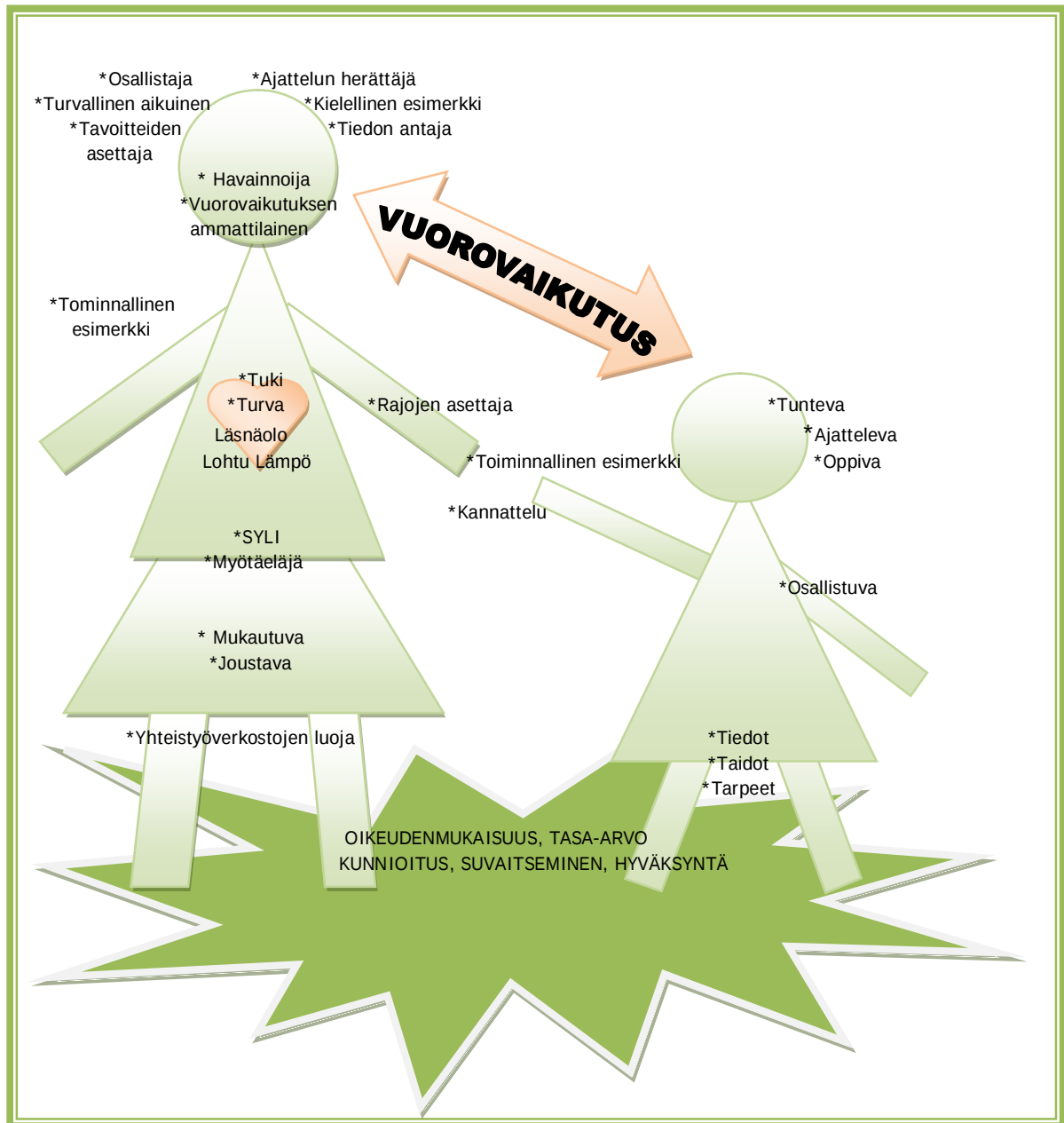
Kestävä kehitys ja ekologisuus ovat koko elämän kestävä asenne ja tapa katsella maailmaa. Tämä näkyy
toiminnassamme ympäristövastuullisina valintoina ja kierrätyksessä. Koemme, että erilaisuus ja erilaisuuden
arvostaminen ja hyväksyminen ovat sellaisia arvoja, joita haluamme korostaa kasvatustyössä. Suhtaudumme
avoimesti ja arvostavasti kaikkia kohtaan. Turvallisuus ja läheiset vuorovaikutussuhteet kasvattajien kanssa
koetaan ensiarvoisen tärkeiksi lapsen oppimisen ja tasapainoisen kasvun näkökulmasta.

Metsolanmäen toimintayksikkö on ennen kaikkea monikulttuurinen yksikkö, joten monikulttuurisuuteen liitty-
vät arvot nousevat tärkeiksi. Monikulttuurisuuden ymmärtäminen, hyväksyminen, erilaisuuden arvostaminen
ja huomioiminen ovat kaiken toiminnan taustalla ja lähtökohtana.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

2.2.2 Lapsikäsitys ja osallisuuden näkökulma

Toimintayksikössämme hoidetaan ja kasvatetaan 10 kuukaudesta 7 vuoteen vanhoja lapsia, joiden tarpeet ja taidot vaihtelevat ikätason mukaan. Eri ikäisillä lapsilla painottuu tarpeet ilmapiiriin ja perushoidon turvallisuudesta kasvun myötä kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen. Lapsi on kasvattajalle aina tässä ja nyt. Havainnot arjesta sekä jokapäiväinen toimiminen yhdessä sisältävät kohtaamisia, jotka joko kannattelevat kasvua tai estävät sitä. Kasvattajayhteisömme tehtävä on rakentaa jokaisesta päivästä lapsen hyvä päivä.

Lapsella on omat yksilölliset tapansa, historian, luonteenpiirteensä ja temperamenttinsa. Lapsi oppii asioita omaa vauhtiaan ja omalla erityisellä tavallaan. Kasvattajayhteisön on tunnistettava ja tuettava lapsen persoonallista tapaa oppia. Jokainen lapsi tuo päivähoitoryhmään omat erityispiirteensä ja tarpeensa ja näin vaikuttaa ryhmän dynamiikkaan sekä siihen, miten kasvattajat suunnittelevat ryhmän toimintaa.

Kasvattaja osallistajana:

- huolehtii perustarpeista, tyyntyttää, lohduttaa
- huomaa ja sanoittaa lapsen aloitteet
- vastaa aloitteisiin toiminnalla ja sanoilla
- arvostaa aloitteellisuutta ja kannustaa siihen
- kuuntelee, keskustele, kyselee ehdotuksia
- järjestee yhteistä päätöksentekoa
- auttaa toteuttamaan lasten päätöksiä

Lapsille ominaisia tapoja toimia ja oppia ovat leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen. Lapsen kielen kehittyessä mukaan tulee myös lasta osallistava keskustelu sekä yhteinen päätöksenteko. Lapsi saa osallistua häntä koskevien päätösten tekoon ikätasonsa mukaisesti, alkaen leikkien valitsemisesta ja laajentuen muihin päivittäisiin päätöksiin ja pidemmän tähtäimen suunnitelmiin. Yli 3-vuotiaat osallistuvat oman henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelmansa tekoon. Lapsi osallistuu myös oppimisen arviointiin.

Päivähoidossa lapsi kasvaa aina vertaisryhmässä ja sitä tukevassa kasvattajatiimissä. Ystävyyssuhteet ja yhdessä toimiminen ja oppiminen on jokaisen lapsen kasvun tukijalka. Metsolanmäen yksikössä jokaisella lapsella on mahdollisuus tutustua eri kulttuuritaustaisiin perheisiin.

Lapsen itsetuntemuksen ja minäkuvan vahvistuminen rakentaa sosiaalisesti ja ekologisesti vastuuntuntoista toimijaa. Lasta ohjataan huomaamaan oman toimintansa vaikutus ja autetaan kasvamaan vastuunottamisessa. Lasta kannustetaan ilmaisemaan mielipiteensä ja olemaan aktiivinen vuorovaikuttaja.

2.2.3 Lasten puheenvuoro

Lapsen hyvinvoinnin kannalta on ensisijaisen tärkeää, että lapsi kokee tulevaisuutta kuulluksi, nähdyksi ja hyväksytyksi. Toteutamme lapsilta nousevia ideoita, heidän kiinnostuksenkohteitaan ja tärkeitä kokemiaan asioita. Pyrimme luomaan kultaista keskitietä aikuisjohtoisen ja lapsen osallisuutta tukevan sekä lapsilähtöisen suunnittelun välillä. Ammattitaitoomme kuuluu, että osaamme poimia lasten ideoita ja integroida niihin erilaisia oppisisältöjä eheytyviksi kokonaisuuksiksi. Otamme lapset toiminnan suunnitteluun mukaan myös

konkreettisesti esimerkiksi lasten palaverien muodossa. Lapset pääsevät sopimaan pihäsäännöistä ja mukaan päivittäiseen päätöksentekoon ikätasonsa ja mahdollisuuksiensa mukaan. Kasvattajat keksivät tapoja joilla lapsen ääni saadaan kuuluviin ja näkyviin ryhmän toiminnassa. Lapsilta tulevaa palautetta kuullaan ja heidän mielipiteitään arvostetaan ryhmän toimintaa arvioitaessa ja suunniteltaessa. Päiväkoti on lasten paikka ja kasvattajien tehtävänä on tehdä siitä lasten näköinen.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

3.1 Kasvatuskumppanuus ja vanhempien osallisuus

Päivähoidon ja kodin välinen vuorovaikutuksen laatu on aina kasvattajan vastuulla. Henkilökunta kiinnittää huomiota ammatilliseen ja perheitä arvostavaan puhetapaan niin lasten kuin heidän vanhempiensa kanssa käytävässä keskustelussa. Vuorovaikutus pidetään positiivisena ja keskustelevana sekä vanhempia kunnioittavana ja avoimena. Arvostamme vanhempia lastensa ensisijaisina kasvattajina.

Ammattilaisina tiedämme, missä tilanteissa keskustelemme vain aikuisten kesken. Vanhemmat voivat varata keskusteluajan kasvattajan kanssa, mikä mahdollistaa kiireettömämmän ajatustenvaihdon. Tällaiset keskustelutilaisuudet edesauttavat avoimuutta, sillä lapsiryhmässä ollessaan kasvattaja ei välttämättä pysty puhumaan asioista yhtä avoimesti kuin kahden kesken oltaessa. Kasvattajat huolehtivat perheiden oikeudesta yksityisyyteen eikä perheiden tai yksittäisen lapsen henkilökohtaisista asioista keskustella muiden lasten tai ulkopuolisten kuullen missään tilanteessa.

Yhteyttä voidaan pitää myös sähköpostitse ja puhelimitse. Vanhempien palaute ja kehitysehdotukset otetaan vastaan ja asiat käsitellään. Vanhemmat otetaan mukaan suunnitteluun myös ryhmätasolla, 1-2 kertaa vuodessa pidettävissä vanhempainilloissa ja muissa yhteistyötapaamisissa, päiväkodin juhliissa yms. Vanhemmilta pyydetään toiveita ja ehdotuksia ryhmän toimintasuunnitelmaa tehtäessä, kysytään mielipidettä ja annetaan mahdollisuus osallistua sekä vaikuttaa toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Vanhemmilta pyydetään palautetta ja saatua palautetta käsitellään tiimi- ja edustustiimipalavereissa.

Yhteistyö aloitetaan lapsen ja perheen tutustuessa päiväkotiin. Alkukeskustelut ja vuosittaiset varhaiskasvatuskeskustelut auttavat henkilökuntaa rakentamaan päivähoidosta lapsen kasvua ja kehitystä mahdollisimman hyvin tukevaa. Vanhempien ja lasten puheenvuorot kirjataan varhaiskasvatussuunnitelmaan, joka tarkistetaan vuosittain, tarvittaessa useammin. Vanhemmat ja henkilökunta voivat sopia lisää keskusteluajoja jos se koetaan tarpeelliseksi. Maahanmuuttajataustaisten perheiden kanssa varmistetaan kielellistä yhteisymmärrystä käyttämällä tulkkipalveluja.

Tuonti- ja hakutilanteissa vanhemmilla ja kasvattajilla on mahdollisuus keskusteluun ja lasta koskevan päivittäisen tiedonvaihtoon. Kasvattajatiimi varmistaa tiedon kulun kaikille sitä tarvitseville.

Päiväkoti on myös lasten vanhempien yhteisö. Vanhemmille ja mahdollisille vanhempain-toimikunnille tehdään aloite- ja palautejärjestelmä jokaiseen yksikköön. Vanhemmat voivat kertoa toiveitaan vanhempainiloissa ja muissa yhteistyötapaamisissa. Perustetut vanhempain-toimikunnat ovat päiväkotiyhteisön hyvän vuorovaikutuksen kehittäjiä.

3.2 Lasten yksilöllisyys

Jokaisen perheen kanssa käydään lasta koskeva varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelu, jonka pohjalta yksittäistä lasta voidaan päivähoitossa hoitaa, kasvattaa ja opettaa. 4-6-vuotiaat lapset osallistuvat keskusteluun oman kykynsä mukaan. Lapsiryhmän ja yksittäisten lasten kokonaisvaltaiselle havainnoinnille varataan toimintakauden alusta riittävästi aikaa. Lasten ikätaso, kiinnostuksen kohteet ja kasvun haasteet näkyvät toimintasuunnitelmassa henkilöstöjärjestelyinä, päivärytmienä, pienryhmätoimintana ja oppimisympäristön järjestelyinä.

3.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Päivähoitoyksikkömme haluaa välittää viestiä vanhemmille ja muille tahoille varhaiskasvatuksen merkityksellisyydestä. Teemme arvokasta työtä ja haluamme sen myös näkyvän. Lapsiryhmät voivat suunnitella tapahtumia ja tapahtumia, joiden tarkoituksena on tehdä työtämme näkyvämmäksi. Ryhmän toimintaa dokumentoidaan ja tuodaan näkyviin päiväkodin seinillä sekä kuukausi- tai viikkokirjeissä, kukin ryhmä omalla tavallaan. Sosiaalisen ja sähköisen median mahdollisuuksia otetaan huomioon ja esimerkiksi sähköpostin käyttöä viestinnässä suunnitellaan ryhmäkohtaisesti. Vanhemmille avataan toimintaa ja sen tärkeyttä mm. vanhempainiloissa ja kahdenkeskisissä keskusteluissa. Mahdollisiin lehtijuttuihin pyydämme vanhemmilta kirjallisen luvan lasten valokuvaamiseen ja kuvien julkaisemiseen.

4 Työ lasten parissa

4.1 Päivän kulku ja toimintojen organisointi

Päivänkulku suunnitellaan siten, että joustavasti vakaa aikataulu ei muodostu lapselle liian raskaaksi vaan vastaa lapsen fyysisiä ja psyykkisiä edellytyksiä. Keskittymistä vaativat ja lapsen vapaammin säätelemät toiminnot vuorottelevat. Odotteluajat sekä psyykkisesti kuormittavat meluisat ja hälyisät tilanteet minimoidaan toimintaa porrastamalla ja tilojen käyttöä suunnittelemalla. Päivän toimintoja organisoimalla mahdollistetaan lapsen omatoiminen selviytyminen päivästä. Siirtymätilanteille jätetään riittävästi aikaa, tapahtumia ennakoidaan ja ajankulkua konkretisoidaan. Ryhmät voivat määritellä omat aikataulunsa ryhmän tarpeita vastaavaksi. Aikatauluja (esimerkiksi pienryhmätoimintaa) suunniteltaessa otetaan huomioon ruokailujen sijoittuminen suhteellisen kiinteästi tiettyyn kellonaikaan sekä henkilökunnan työajasta johtuvat seikat.

Aamupala alkaa kello 8:00, lounas porrastetusti klo 11:00-12:00 ja välipala klo 14:00. Ulkoilut, lepo ja pienryhmätoiminta ajoitetaan ruokailujen asettamiin raameihin. Ennen klo 7:30 aamulla klo 16:00 jälkeen iltapäi-

vällä ryhmiä yhdistetään. Iltapäivän toiminta suunnitellaan vapaammaksi, ja keskittymistä vaativat toiminnot ajoitetaan pääsääntöisesti aamupäivään, jolloin lasten vireystila on yleensä parhaimmillaan.

Jokaisessa ryhmässä lapset jaetaan vastuukasvattajille, jotka huolehtivat lasta koskevien asioiden hoidosta. Ryhmän lastentarhanopettaja vastaa koko ryhmän toiminnasta ja toimii tiiminvetäjänä.

4.2 Vuorovaikutus

Pieni lapsi ilmaisee aikomuksiaan jo paljon ennen kuin osaa ilmaista niitä sanoin. Lapsi haluaa vaikuttaa ympäristössään ja tekee sen aluksi kokonaisvaltaisesti elein, ilmein ja liikkein. Lasta rohkaisevassa ja kannattelevassa ilmapiirissä varhainen vuorovaikutus luo pohjaa lapsen hyvälle itsetunnolle, jolloin myös oppimisvalmiudet kehittyvät positiivisesti. Lapsen käytössä oleva sanavarasto laajenee jo varhain ennen kuin lapsi itse muodostaa sanoja. Vähitellen sanallinen ilmaisu kasvaa ja käsite-varasto laajenee. Esiopetusikäisenä lapsi tarvitsee sanoja abstraktiin ajatteluun, mikä mahdollistaa symboli-kielen käytön niin lukemisen harjoittelussa kuin matematiikan ilmiöiden tutkimisessakin.

Päiväkodissa kasvattajat ja lapsiryhmä muodostavat vuorovaikutusverkoston, jossa lapsi harjoittelee ja kokeilee oppimaansa. Lapsen saama palaute joko vahvistaa tai muuttaa hänen käsityksiään. Lapsen tietorakenteet syntyvät, muuttuvat ja laajentuvat saatujen kokemusten pohjalta.

Hyvin toimiva vuorovaikutus on avain lasten mahdollisuudelle vaikuttaa päiväkodissa. Lasten aloitteet ja ehdotukset huomataan, sanoitetaan ja toteutetaan. Lasten kokemuksia päiväkodissa kerätään ja tallennetaan sekä sanoin että kuvin lapsen kasvunkansioon. Palaute lapsilta kuuluu kaikkien kasvattajien toiminnan suunnittelun työkalupakkiin.

4.2.1 Kasvattaja vuorovaikutuksen tukena

Arkisten toimintojen ja leikin sanoittaminen on pohja lapsen kielen kehittymiselle. Hoitotilanteisiin liitetään kehon osien nimet, ruokaillessa nimetään ravintoa, ruokailuvälineitä ja opetellaan hyvien tapojen ilmauksia sekä pukemistilanteissa nimetään vaatteita. Lapsen tunne- ja vireystiloja ymmärretään ja sanoitetaan. Kieltä myös rikastetaan alusta alkaen: katsellaan ja luetaan kirjoja, körötellään ja loruillaan, lauletaan ja leikitellään kielellä. Lapsen kasvaessa otetaan käyttöön leposadut, keskustelutuokiot, lasten tarinoiden kirjaaminen, kielen kehittymistä edesauttavat leikit ja tietoinen käsitevaraston kehittäminen esimerkiksi tietokirjoja tutkimalla. Kasvattajat pitävät myös huolta siitä, että lapsiryhmässä tutustutaan sanahahmoihin (oma nimi, kaverin nimi) ja että puhuttua ja kirjoitettua kieltä avataan lapsille säännöllisesti (rytmitys, tavutus, äänteiden kuuntelu, kirjoitetut sanat).

Metsolanmäen toimintayksikön lapsista suuri joukko on perheistä, joissa kotikieli on muu kuin suomi. On ryhmiä, joissa vieraskielisten lasten osuus on yli 40 prosenttia. Vuorovaikutus ja suomen kielen opettaminen on kasvattajatiimien erityisen suuri haaste. Monet vieraskieliset lapset tulevat päivähoitoon jo vuoden ikäisinä, jolloin oman kielen sana- ja käsitevarasto on vielä niin niukka, että uuden kielen oppiminen sen varassa

vaatii yhteistyötä myös vanhempien kanssa. Kasvattajien tehtävä onkin korostaa vanhemmille kotona omalla kielellä tapahtuvan vuorovaikutuksen, leikin ja lukemisen tärkeyttä.

Suomenkielen taidon oppimisen osalta laaditaan suomi toisena kielenä - suunnitelma (S2) osaksi lapsen omaa varhaiskasvatussuunnitelmaa. Lapsen sana ja käsitevaraston ja kielen rakenteen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Kaksi kertaa vuodessa täytetään kielenkehittymisen seurantalomake. S2-opetuksessa tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa.

4.2.2 Kielen kehittämisen tukikeinot

Lapsen tapa oppia on yksilöllinen. Auditiivinen (kuuloon perustuva) oppiminen on pienelle lapselle harvoin tehokkain oppimisen tapa. Siksi kasvattajat käyttävät vuorovaikutuksen ja arki-asioiden oppimisen tueksi visualisoitua (näköaistiin perustuvaa) kieltä: päivän arkitoiminnot ovat esillä kuvissa, tulevista tapahtumista kerrotaan lapsille kuvin ja piirroksin tai esinein, lauluja kuvitetaan jne. Kasvattajat käyttävät tehostetusti myös ilmeitä, liikkeitä ja eleitä, erityisesti pienten ja vieraskielisten lasten kanssa.

Kasvattajat käyttävät suomen kielen opettamisen keinoina mm:

-kuvitettuja lauluja ja loruja

-leikkikarttoja

-kielen kehitystä tukevia lautapelejä

-kuuntelutaitoja kehittäviä leikkejä

-käsitevaramateriaalia laajentavia kirjoja

-esinekommunikaatiota

-kielen kehitystä tukevia tietokonepelejä

-tukiviittomia

4.3 Lapselle ominaiset tavat toimia

4.3.1 Leikki

Lapsi kehittyy leikissä ja leikki kehittää lasta. Kasvattajat suunnittelevat kaikki päiväkodin toiminnot ja oppisäällöt ottaen huomioon leikinomaiset työmuodot ja leikin itseisarvon. Leikin havainnointi ja siihen osallistuminen on kasvattajien mahdollisuus seurata ja myötäellä lapsen ajattelua ja tunnemaailmaa. Aikuinen voi ja hänen tulee rikastuttaa lapsen leikkiä, mutta ei määrittää sitä.

Päiväkodin oppimisympäristöt ja aikataulut suunnitellaan siten, että pitkäkestoinen ja monipuolinen leikki on mahdollista. Kasvattajat tukevat pienten lasten tutkivaa leikkiä sallien leikin ja tavaroiden vaihtamisen leikin muuttuessa.

"Kannatellaan sitä, mikä leikissä on hyvää, puututaan siihen, mikä ei edistä leikkiä. Ohjataan siinä, missä leikki on suistua raiteiltaan, kannustetaan siinä, mikä saa leikin elämään, syvenemään ja laajenemaan."

Kasvattajat liittävät leikkiä pienten lasten perushoitotilanteisiin vaikkapa lorutteleamalla varpaista, laulamalla eteisessä tai kertomalla ruokatoron. Liikkuminen ulkona ja hiekkakakkujen teko, kärryjen työntäminen ja keinuminen rikastuvat kasvattajien myötävaikutuksesta, kun rytmitämme, ilmehdimme ja juttelemme lapselle.

Lapsen kasvaessa aikuisten tehtävä on myös lisätä lasten leikkitaitoja ja opettaa uusia leikkejä. Perinne-, liikunta- ja sääntöleikit on lapselle avain kulttuuriperinteen oppimiseen. Roolileikkiin aikuiset hankkivat ja valmistavat tarvittavat välineet ja rakentavat innostavan ympäristön. Kulttuuriperinteen tutustumiseen antaa avaimet myös lasten osallistuminen pieniin työtehtäviin esimerkiksi ruoka-apulaisina.

Leikissä lapsi pystyy irtautumaan konkretiasta. Lapsi ylittää todellisuuden rajat, toteuttaa toiveitaan ja voittaa pelkonsa. Seuratessaan leikkiä ja osallistuessaan siihen kasvattaja saa monipuolisesti tietoa lapsen sen hetkisistä ajatuksista ja tunteista.

4.3.2 Liikunta ja terveys

Liikkuminen on lapselle ominainen tapa toimia. Liikkuminen tuottaa lapselle mielihyvää ja tukee kokonaisvaltaista kehitystä. Lapsi tarvitsee liikuntataitoja myös leikkiessään ja muussa toiminnassa. Liikkumisen myötä lapsen tietous omasta kehosta kasvaa ja hänen fyysinen minäkuvansa vahvistuu.

Liikunta kuuluu jokaiseen päivään. Kasvattajat ohjaavat lapsia liikkumaan turvallisesti sekä ulko- että sisätiloissa ja rakentavat oppimisympäristön, jossa omaehtoiseen liikkumiseen on hyvät mahdollisuudet. Metsolanmäen päiväkodin salissa toteutetaan koko yksikön sisäliikuntatuokioita. Liikkumista ulkona rikastetaan retkillä puistoihin, metsiin ja urheilukentille.

Liikuntatuokiot sisältävät esimerkiksi satujumppaa ja musiikkiin liittyvää ilmaisua. Perusliikuntataitoja harjoitellaan tempuradoilla, juoksutehtävillä, pallopeleillä ja perinneleikeissä. Kokiessaan onnistumisen riemua, liikunnan iloa ja lapsiyhteisössä toimimista lapsi löytää liikunnallisen elämäntavan terveytensä tukipilariksi.

Kasvattajan tehtävä on tukea lapsen kokonaisuhyvinvointia. Levosta, liikunnasta, leikistä, terveellisestä ravinnosta ja hyvästä hygieniasta huolehtiminen on päiväkodin arkea. Lapsi tarvitsee kokonaisuhyvinvointinsa tueksi paljon apua aikuisilta. Kasvaessaan lapsi oppii arkitoiminnoissa yhä itsenäisemmäksi ja nauttii siitä.

4.3.3 Tutkiminen

Lapsi alkaa tutkia ympäristöään heti syntymästään eri aistein; laittamalla tavaroita suuhunsa, puristelemalla, paukuttamalla jne. Tutkiminen ja kokeileminen on lapselle luontainen tapa tutustua ympäristöönsä ja sen ilmiöihin ja oppia. Kasvattajat mahdollistavat tälle luontaiselle tutkimiselle turvalliset ja monipuoliset puitteet. Tutkimme lähiympäristöä, asioita ja esineitä eri aistein kuunnellen, katsellen, haistellen, maistellen ja kokeillen. Tarjoamme monipuolisia välineitä, joiden avulla lapsi voi tutkia ja kokeilla. Annamme lasten luoville kokeiluille tilaa ja aikaa esimerkiksi siten, että lapset voivat rakentaa erilaisia kuula- ja autoratoja ja palikkarakennelmia, maistella erilaisia ruokia, purkaa ja kasata laitteita, kuunnella ja kokeilla erilaisia soittimia, leikkiä vedellä ja hiekalla sekä kiipeillä ja liikkua monipuolisesti erilaisessa maastossa ja erilaisilla alustoilla jne. Lapset oppivat syy-seuraussuhteita kokeilemalla ja havainnoimalla toimintansa vaikutuksia ympäristöönsä. Samalla lapselle muodostuu käsitys itsestä aktiivisesti toimivana ja ympäristöönsä vaikuttavana yksilönä. Tutki-va oppiminen on voimakkaasti läsnä mm. luonnontieteitä tarkasteltaessa.

4.3.4 Taide ja Ilmaisus

Metsolanmäen toimintayksikössä taide- ja kulttuurikasvatus toteutuu ensisijaisesti osana jokapäiväistä toimintaa. Sekä taiteen kokeminen että sen tuottaminen koetaan tärkeiksi. Museo- ja teatterikäynnit, konsertit ja musiikki, elokuvat, taidenäyttelyt, kirjallisuus ja kirjaston palvelut, ilmaistapahtumat ja erilaiset päiväkodin omat draamatuokiot antavat kulttuurisia ja taiteellisia elämyksiä lapsille. Taide- ja kulttuurikasvatusta toteutetaan yhteistyössä paikallisen kulttuuritoimen ja muiden lastenkulttuuria edistävien tahojen kanssa (esim. Korson seurakunta, Lumo). Lasten omia töitä laitetaan näkyville. Lasten itseilmaisuuksiin kuuluvat erilaiset näytelmät ja nukketeatterit, maalaukset, piirroksot ja muovailut. Draamallista ilmaisua harjoitellaan myös leikin ja liikuntakasvatuksen avulla.

Taide ja ilmaisukasvatuksen toteutus ja tavoitteet:

- Tarjoamme lapsille mahdollisuuden tanssimiseen, roolileikkeihin, taiteen tekemiseen, musiikin tuottamiseen eri soittimilla, nukke- tai varjoteatteriin yms.
- Ryhmän oma tarinapiiri, jossa lapset vuorotellen saavat kertoa tarinan ja toiset kuuntelevat, erilaiset laulu-leikit ja -tuokiot sekä lorutukset tukevat sekä suomalais- että maahanmuuttajalasten kielen kehitystä, antavat kokemuksia osallisuudesta ja kehittävät lapsen itsetuntoa ja itseilmaisutaitoja.
- Lasten töitä laitetaan esille ja niitä dokumentoidaan ja säilytetään (mm. kasvunkansioissa). Näkyväksi tuleminen toisten lasten, henkilökunnan ja vanhempien edessä tukee lapsen itsetunnon kehitystä.
- Sadutuksen kautta lapsi saa rauhallisen hetken kahdestaan aikuisen kanssa ja voi kertoa tarinan tai jutun niin kuin itse haluaa, lapsi kokee olevansa tärkeä ja arvostettu ja saavansa oman äänensä kuuluviin.
- Taiteellista ilmaisua varten tarvittava materiaali on lasten saatavilla ja mahdollisimman vapaasti ja luovasti käytettävissä. Materiaalit pyrimme valitsemaan kierrätettävistä ja/tai kierrätettävistä vaihtoehdoista.
- Lasten yksilöllisyys otetaan huomioon toimintaa suunniteltaessa. Kaikki eivät pidä kaikesta ja taiteen ja ilmaisun on mielestämme oltava lapsilähtöistä ja yksilölliset erot huomioitavaa toimintaa, jonka tavoitteena on edistää lapsen näkyväksi ja hyväksytyksi tulemisen kokemusta, itseluottamusta, ilmaisutaitoja, kielitaitoa ja mielikuvitusta. Taidekasvatuksen menetelmin voimme tarkastella ja prosessoida vaikeitakin asioita ja sen avulla lapsi voi sisäistää ja syventää jo oppimaansa.
- Draamaa käytetään opetusmenetelmänä ja draaman avulla tuomme opetukseen lapselle ominaisinta oppimistapaa, leikkiä.

4.3.5 Luonnontieteet

Tutustumme erilaisiin luonnontieteellisiin ilmiöihin havainnoimalla, kokeilemalla ja tutkimalla. Tutustumme luonnontieteen tutkimusmenetelmiin, kuten mittaamiseen, testaamiseen, havainnointiin ja tilastointiin. Käytämme monipuolisia välineitä ja menetelmiä tutkiessamme vaikkapa ilmaa, sähköä tai vettä eri olomuodoissaan. Kemiallisia ilmiöitä kokeilemme sekoittamalla aineita (kuten hiekkaa ja vettä tai mehua), fysikaalisia

ilmiöitä pillin kanssa ilmapalloa kuljettamalla tai paperilennokkeja tehden, taskulampuilla leikkien tai tavaroiden putoamisnopeuksia ja lentoratoja testaillen. Luonnontieteen eri osa-alueet nivoutuvat osaksi muuta toimintaa ja kasvattajan tärkeä tehtävä onkin suunnitella ryhmän toiminta siten, että erilaisia orientaatioita saadaan sovitettua osaksi toimintaa.

4.3.6 Matematiikka

Matemaattisiin ilmiöihin tutustutaan pienestä pitäen erilaisin leikin keinoin. Lukumäärää harjoitellaan esimerkiksi laskemalla paikalla olevien lasten määrää, lautapelejä pelatessamme nopan silmälukua, maahan pudonneita omenoita tai lautasella olevia perunoita. Yhdistämme matematiikkaa liikuntaan ja muihin orientaatioihin. Mittaamme ja punnitsemme, luokittelemme nappeja ja lajittelemme legopalikoita. Erilaisten leikkien avulla harjoittelemme matemaattisia käsitteitä kuten suurempi, pienempi, enemmän, vähemmän ja yhtä paljon. Kauppaleikissä harjoittelemme yhteen- ja vähennyslaskuja ja rahaan liittyviä käsitteitä.

4.3.7 Etiikka ja katsomus

Lasten kanssa toimittaessa kysymykset oikeista ja vääristä teoista ovat esillä joka päivä. Aikuisten tehtävä on auttaa lapsia oppimaan ratkaisemaan ristiriidat neuvotellen ja sopien kaikkien lasten yhteisistä oikeuksista. Päiväkotiryhmässä sovitaan yhteisistä säännöistä. Lapset opettelevat vuorottelua, toisen leikin kunnioittamista, auttamista, kiittämistä, anteeksi pyytämistä ja kauniiden asioiden kertomista toisesta. Omien ja toisten tunteiden tunnistaminen on avain empatian kehittämisessä.

Päivähoidossa näkyvät suomalaisen kulttuurin juhlapyhät. Osa näistä on evankelisluterilaisen kirkkovuoden juhlapyhiä, osa muita perinnejuhlia, osa näiden yhdistelmiä. Jokaisella lapsella on oikeus tutustua omaan ja myös muihin uskontoihin ja katsomuksiin. Perheiden kanssa yhteistyössä suunnittelemme, mitkä lapsen uskontoon kuuluvat asiat huomioimme päivähoidossa. Joulun ja pääsiäistapahtumia järjestetään Korson seurakunnan lapsityöntekijöiden kanssa yhteistyössä. Osallistuminen näihin perustuu perheiden päätöksiin. Metsolanmäen toimintayksikössä järjestetään kirkollisten tilaisuuksien ajaksi lasten yhteisöllisyyden kasvua ja juhlan kokemisen mahdollistavaa toimintaa.

Monikulttuurisessa ja moniuskontoisessa päiväkodissa kasvattajat selventävät ja nimeävät lapsille eri uskontoihin liittyviä käsitteitä ja tapoja. Kasvattajat ovat tietoisia omista arvoistaan ja vakaumuksistaan ja pitävät ne erillään yleissivistykseen liittyvästä uskontotietoisuudesta. Lasten välisessä vuorovaikutuksessa kasvaa omista lähtökohdistaan tietoisia ja toisia kunnioittavia kansalaisia, mutta ei ilman päiväkodin aikuisten vaikutusta. Kasvattajat huomioivat työsuunnitelmia tehdessään myös sen, että suomalaisissa perheissä on lukuisa määrä uskonnottomia.

4.4 Ympäristö ja kestävä kehitys

Ympäristökasvatuksen periaatteet nousevat Vantaan kaupungin kestävä kehityksen periaatteista ja arvoista. Lapset liikkuvat lähimetsissä ja puistoissa, tekevät luontoon liittyviä tehtäviä sekä kokevat luonnon kaikin aistein. Ympäristökasvatukseen liittyvät myös kirjat, luontoaiheiset askartelut, lorut, leikit ja leikkivälineet. Runsaiden luontokokemusten, retkien ja aikuisten ohjauksen avulla lapsesta kasvaa luotoa arvostava ja luonnosta nauttiva ja vastuunsatunteva yksilö.

Kierrätämme maito- ja kartonkipakkaukset, kierrätys-kelpoisen paperin sekä biojätteen kaikissa ryhmissä. Säästämme sähköä sammuttamalla valot käyttämättömistä tiloista, ohjaamme lapsia käsien pesussa veden säästämiseksi, monistamme värityskuvia kaksipuoleisina ja käytämme askartelutarkoituksiin kierrätys- ja luonnonmateriaaleja. Hankinnoissa suosimme myös ekologisuutta ja kierrätettävyyttä. Kestävä kehityksen tavoitteet ja toimintaperiaatteet arvioidaan ja tarkastetaan vuosittain.

Yksikön jokaisessa päiväkodissa on ekotukihenkilö, joka vastaa ekologisuuden edistämisestä. Ekotukihenkilöt saavat aihepiiriin koulutusta, tuovat yksikköömme tietoa sekä haastavat henkilökuntaa ja lapsia toimimaan ekologisesti kestäväällä tavalla.

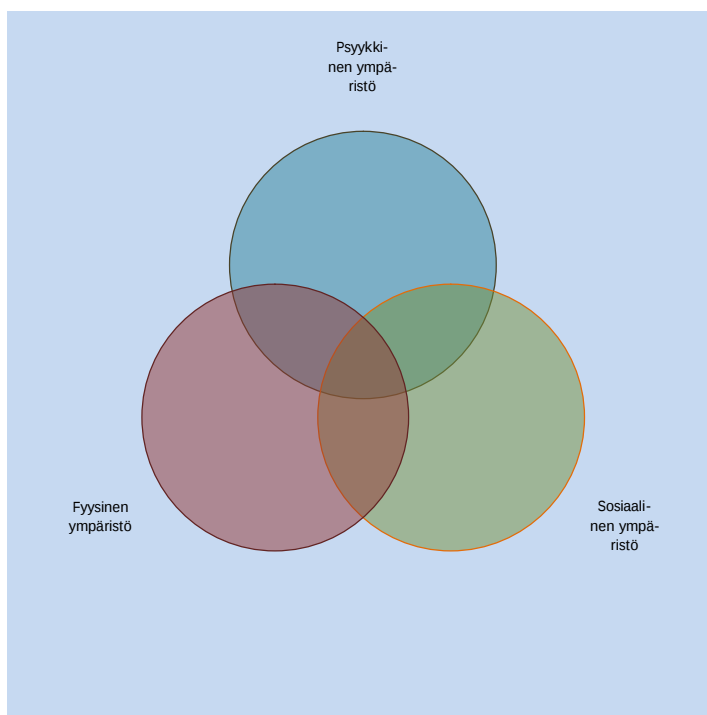
4.5 Oppimisympäristö

4.5.1 Fyysinen ympäristö

Päiväkodin fyysisestä toimintaympäristöstä, leikkivälineistä, ryhmän tilojen toimivuudesta yms. vastaa kasvattaja. Pyrimme luomaan otollisen ympäristön leikille ja monipuoliselle toiminnalle. Kasvattajat ottavat huomioon myös tilojen esteettisyyden ja viihtyisyyden. Tilat suunnitellaan siten, että ne mahdollistavat erilaisissa pienryhmissä toimimisen, ovat riittävästi valaistuja ja että niissä on toimiva akustiikka.

4.5.2 Psyykinen ympäristö

Psyykinen oppimisympäristö sisältää turvallisuuden, viihtyisyyden, vuorovaikutukseen ja ilmapiiriin liittyviä asioita. Kasvattajat luovat toiminnallaan mallia hyvästä vuorovaikutuksesta, myös vanhempien kanssa. Huumori, spontaanisuus, kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri ja

palautteen antaminen on psyykkisen oppimisympäristön luomisen kannalta oleellista. Tavoitteenamme on auttaa lasta löytämään uusia ja rakentavampia toimintatapoja konfliktitilanteissa. Annamme lapselle positiivista palautetta ja palkitsemme pienistäkin onnistumisista. Epäonnistumisiin emme jää kiinni, vaan suunnamme ratkaisukeskeisesti eteenpäin.

4.5.3 Sosiaalinen ympäristö

Sosiaalseen oppimisympäristöön kuuluu kaikki se, mitä lapset ja kasvattajat tekevät hoitopäivän aikana sisä- ja ulkotiloissa. Myös vanhemmat ovat osa sosiaalista oppimisympäristöä tuonti- ja hakutilanteissa. Toiminnan suunnitelmallisuus ja kasvattajien vuorovaikutustaidot sekä ammatillisuus ovat sosiaalista oppimisympäristöä luotaessa avainasemassa. Päivärytmin tulee tukea lasten hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Lapsi elää hetkessä, joten lapsen aloitteisiin vastataan ja niille annetaan aikaa. Hoitopäivä alkaa päiväkotiin saapumisesta, ja on tärkeää, että jokainen lapsi ja perhe huomioidaan ja otetaan vastaan ystävällisesti. Toiminta rakennetaan ryhmän tarpeita vastaavaksi siten, että se on ennakoitava ja riittävän väljä. Ajankulkua konkretisoidaan ja tulevia tapahtumia ennakoitaan visuaalisesti (esim. kuvasarjat, kellotaulut, munakello). Ennakoiminen toiminnallisilla keinoin ja pedagogisin ratkaisuin tukee lapsen päivärytmin omaksumista ja etenkin hoidon aloitusvaiheessa tottumista kotiloista eroavaan päiväjärjestykseen. Kaikkien ryhmien ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista noudattaa täsmälleen samaa aikataulua, vaan pyrimme porrastamaan toimintaa, kuten ulkoilua siten, että mm. päiväkodin tilat saadaan tehokkaasti käyttöön.

4.6 Lasten oma kulttuuri ja monikulttuurisuuden kohtaaminen

Eri kulttuuriryhmiin tutustuminen on alueellamme tärkeää, sillä päiväkodeissamme on paljon eri kulttuuri-ryhmien edustajia. Tarjoamme lapsille kokemuksia heidän omasta kulttuuriympäristöstään, perinteistään ja tavoistaan. Otamme huomioon eri kulttuureihin kuuluvia juhlapäiviä, vietämme yhteisiä lauluhetkiä ryhmän, talon tai koko yksikön kanssa ja luomme osaltamme lasten omaa kulttuuria, päiväkotikulttuuria. Vappu, Joulu, Itsenäisyyspäivä sekä muut suomalaisen kulttuuriperinteen juhlat otamme huomioon unohtamatta eri etnisten ryhmien omia juhlia ja tapahtumia. Jokaisella lapsella on oikeus omaan kulttuuriinsa. Päiväkodissa opetamme tasa-arvoisuutta ja hyväksyntää huomioimalla eri kulttuuritaustaisten perheiden perinteitä. Oman historiansa ja etnisen taustansa tuntemisen katsotaan vahvistavan lapsen minäkuvaa. Yhteisöön kuuluvuuden tunne on tärkeä kaikille ja lisää osallistumismahdollisuuksia läpi elämän.

Kasvattajan haasteena on kohdata kieli- ja kulttuuritaustoiltaan erilaisia perheitä. Yhteistyö vieraskielisten perheiden kanssa asettaa omat haasteensa ja vuorovaikutukselle on varattava riittävästi aikaa ja sen on oltava suunnitelmallista. Tarpeen mukaan käytämme tulkkipalveluita keskusteluissa vanhempien kanssa sekä reissuvihkoja päivittäisen tiedonkulun tukena. Kasvattaja on vastuussa siitä, että tarpeellinen tieto kodin ja päiväkodin välillä siirtyy osapuolelta toiselle riittävän nopeasti myös siinä tapauksessa, ettei yhteistä kieltä vielä ole käytössä.

4.7 Esiopetus

Esiopetusta järjestetään yksikössämme tarpeen mukaan yhdessä, kahdessa tai kolmessa talossa. Esiopetusryhmä muodostetaan, mikäli siihen on riittävä määrä hakijoita. Esiopetusryhmässä seuraavan vuoden koululaiset toimivat yhdessä ja saavat siten sosiaalisia ja taidollisia valmiuksia kouluun siirtymistä varten. Esiopetusta järjestetään sen mukaan, kuinka monta esiopetusikäistä ryhmään saadaan. Mikäli minimimäärä esiopetukseen osallistujia ei toteudu, järjestetään esiopetus keskitetysti jossain toisessa yksikön talossa.

Esiopetuksen sisältöalueet määräytyvät valtakunnallisten esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden sekä Vantaan esiopetussuunnitelman pohjalta. Esiopetuksen sisältöalueita ovat kieli ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka- ja katsomuskasvatus, ympäristökasvatus, fyysinen ja motorinen kehitys ja terveystieteiden sekä taide- ja kulttuurikasvatus. Esiopetuksessa toteutuvat myös Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen painopistealueet. Esiopetuksesta vastaava lastentarhanopettaja suunnittelee yhdessä oman tiiminsä kanssa esiopetuksen järjestelyt lapsiryhmän tarpeita vastaavaksi. Lasten ja perheiden toiveet sekä ehdotukset otetaan suunnittelussa huomioon. Jokaiselle lapselle tehdään syksyn aikana lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) yhteistyössä perheen ja lapsen kanssa. Näiden suunnitelmien perusteella luodaan esiopetusryhmän opetussuunnitelma kullekin lukuvuodelle erikseen.

Esiopetuksessa painottuu leikin kautta oppiminen, kokeileva ja tutkiva oppiminen sekä eheytyvien oppimiskokonaisuuksien ja projektiluontoisen oppimisen käyttö. Matematiikka voi toteutua vaikkapa kauppaleikissä, leivonnassa ja liikunnassa. Taide- ja kulttuurikasvatus voi olla nukketeatterinäytelmän tekemistä, jään ja lumen maalaamista, luonnossa taulujen tekemistä ja valokuvaamista, musiikki-ilmaisua liikkuen ja leikkien. Eri-ikäisten luonnonilmiöiden tutkimukset, vaikkapa lumen ja jään sulattaminen, tuulensuunnan havainnointi tai kasvien istuttaminen ja kasvattaminen tuovat esiopetusikäiselle kokemuksia ja ihmettelyn aiheita ympäristön moninaisuudesta. Tutkimisaiheita etsitään yhdessä lasten kanssa ja toteutetaan lasten ehdotusten ja toiveiden pohjalta.

Lapsen kouluun siirtymisen tärkeimpiä valmiuksia ovat lapsen hyvät vuorovaikutustaidot. Lapsi tarvitsee kyyneleitä kertoa kokemuksistaan, ilmaista mielipiteensä, neuvotella ja pitää puolensa kielen avulla. Lapsi tarvitsee myös taitoja kuunnella ja eritellä kieltä. Kirjoitettu kieli tehdään esiopetuksessa näkyväksi ja herätellään lapsen halua oppia lukemaan itse. Lasten kanssa riimitä, alku- ja loppuaänteiden erittely, sanahahmojen tunnistaminen, vitsien kertominen ja hyvät tarinat kuuluvat esiopetuksen ydinsisältöön.

Esiopetuksesta kouluun (ESKO) -prosessin mukaisesti lastentarhanopettaja havainnoi lasten taitoja ja osaamista. Lapset käyttävät itsearviointin välineenä ESKO-lentokonetta, jossa lapsi arvioi taitojensa lisääntymistä väritystehtävän avulla yhdessä aikuisen kanssa. Vanhemmille kerrotaan esiopetukseen liittyvästä arvioinnista ja havainnoinnista toimintakauden alussa ja lapsen esiopetuskeskustelussa syksyllä ja keväällä. ESKO-tiedonsiirrot viedään kouluun kun vanhempien kanssa on käyty tiedonsiirtokeskustelu. Esiopetusryhmät Metsolanmäen toimintayksikössä tekevät yhteistyötä Leppäkorven koulun kanssa. Syksyllä esiopetusryhmät saavat ”kummiluokan”, jonka opettajan kanssa sovitaan yhteistyöstä.

4.8 Valmistava opetus

Niille 6-vuotiaille, jotka ovat olleet suomessa alle 2 vuotta tai suomenkielisessä päivähoidossa alle vuoden tai joiden kielitaidon katsotaan sitä vaativan, järjestetään valmistavaa opetusta. Maksutonto valmistava opetusta annetaan esiopetuksen lisäksi tunti päivässä, viitenä päivänä viikossa, koulupäivinä. Valmistavaa opetusta varten lapselle laaditaan valmistavan opetuksen oppimisen suunnitelma yhdessä perheen kanssa, johon eritellään miten valmistavaa opetusta toteutetaan juuri ko. lapsen kohdalla. Valmistavaa opetusta haettaessa vanhemmille järjestetään kuulemistilaisuus, jonka jälkeen alueen varhaiskasvatuspäällikkö tekee päätöksen valmistavan opetuksen järjestämisestä. Valmistavan opetuksen toimintamuodot ja menetelmät suunnitellaan siten, että ne mahdollisimman hyvin tukevat lapsen kieli- ja oppimisvalmiuksien kehittymistä. Myös lapsen oman kulttuurin tukeminen otetaan huomioon valmistavaa opetusta toteutettaessa.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on varmistaa lapsen riittävä suomenkielentaidon oppiminen ennen siirtymistä perusopetukseen. Toiminta on suunnitelmallista ja noudattelee ryhmän muun toiminnan sisältöjä sekä S2-opetuksen ryhmäkohtaista suunnitelmaa. Valmistavassa opetuksessa lapsi saa mahdollisuuden harjoitella suomenkielentaitojaan ryhmän osana kasvattajan ja vertaisryhmän avustuksella tavallista esiopetusta tehokkaammin.

5 Työyhteisön rakenteet ja arviointi

Päivähoitoyksikön toimintasuunnitelma perustuu yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tässä huomioidaan kulloisetkin kunnalliset painopistealueet, pienryhmätyöskentely, suomi toisena kielenä –opetus ja lasten ja perheiden osallisuuden vahvistaminen. Lapsiryhmien toiminnan järjestäminen perustuu eri-ikäisten lasten tarpeisiin, oppimisympäristön kehittämiseen ja henkilökunnan työnkuviin ja vastuualueisiin. Kaiken tämän tavoitteena on rakentaa jokaiselle lapselle hyvä päiväkotipäivä.

Päiväkodin erilaisia vastuualueita on jaettu henkilökunnan kesken: turvallisuus-, painopistealue-, ekotuki-, seurakunta-, monikulttuurisuus-, kulttuuri- ja taide-, kieli-, musiikki-, leikki- sekä atk ja IT-vastaavat huolehtivat ko. asioihin liittyvistä tehtävistä.

Yksikössä kokoontuu joka toinen viikko edustuksellinen tiimi, jonka jäseniä ovat ryhmien lastentarhanopettajat. Edustustiimi käsittelee ajankohtaisia käytännön asioita, toimii viestintäfoorumina tiimien kesken, tekee yhteisiä päätöksiä lasten hyvinvointiin ja koko yksikköä koskeviin asioihin liittyen edustuksellisen tiimin jäsenet huolehtivat tiedonkulusta omaan tiimiinsä.

Kukin tiimi pitää kerran viikossa oman tiimipalaverinsa, jossa käsitellään ryhmän toimintaan ja lapsiin liittyviä asioita sekä edustuksellisesta tiimistä tulleet asiat.

Toiminnan arviointi on koko päivähoitoyksikön, vanhempien ja lasten yhteinen asia. Kasvattajien vastuulla on järjestää aika, menetelmät ja tilaisuudet arvioinnin toteuttamiseksi. Kasvattajien oman työn reflektointi on

työn kehittämisen perusta. Viikottaiset tiimipalaverit sisältävät arviointiosion ja vuosittain tavoitteiden toteutumista ja toimintamenetelmiä käydään läpi päivähoitoyksikön esimiehen kanssa.

6 Kasvun ja oppimisen tuki

6.1 Yleinen tuki

Laadukkaan päivähoidon yhtenä edellytyksenä on jokaisen lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaava yleinen tuki. Siihen sisältyvät hyvinvointityö, kasvatuskumppanuus, oppimisympäristön fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset puitteet sekä kasvun ja oppimisen tuki. Yleinen tuki rakentuu tiimin tekemistä ja työyhteisössä sekä vanhempien kanssa sovituista arjen pedagogisista ratkaisuista. Perusajatuksena on, että tehtävämme ei ole niinkään muuttaa lasta, vaan hänen ympäristöään siten, että lapsen on mahdollista saada kasvuunsa parhaat mahdolliset puitteet ja edellytykset. Yhdessä luomme tätä kasvu- ja oppimisympäristöä (ks. 4.4 Oppimisympäristö). Mietimme esimerkiksi lasten istuma- ja sänkypaikkoja, muokkaamme päiväohjelmaa ja käytännön toimintatapoja, muodostamme pienryhmiä sekä suunnittelemme toimintaa lasta tukevaksi.

Erilaisissa elämäntilanteissa lähes jokainen meistä tarvitsee ajoittain tukea, mikäli omat selviytymiskeinot eivät riitä. Tällaisia elämäntilanteeseen liittyviä tuen tarpeita voi nousta esiin esim. läheisen kuoleman, vammautumisen tai perheen avioeron myötä. Kasvattajat käyttävät työssään menetelmiä ja keinoja, joilla lapsen kehitystä ja tasapainoista kasvamista voidaan tukea lapsen omassa ryhmässä ilman varsinaisia rakenteellisia tukitoimia (avustajaa tms.). Tällaisen yleisen tuen antaminen kuuluu perustehtäväämme ja on jokaisen lapsen oikeus. Kasvattajan haasteena on havaita ajoissa lapsen tuen tarve ja vastata siihen mahdollisimman nopeasti.

6.2 Kasvun ja oppimisen tuki

Toisinaan lapsen tuen tarve voi vaatia tehostettua tukea, jolloin yhdessä vanhempien kanssa keskustellaan ja arvioidaan tuen tarpeen laajuutta. Tarvittaessa lapsi ohjataan tutkimuksiin, jotta voidaan parhaiten selvittää, millaista tukea ja ohjausta lapsi tarvitsee saadakseen samat oppimismahdollisuudet kuin ikätoverinsa.

Mikäli lapsen kasvun- ja kehityksen kannalta tehostettu tuki ei riitä vaan lapsen katsotaan tarvitsevan vielä laajempia tukitoimia, neuvotellaan esimerkiksi lapsen sijoittamisesta pienennettyyn ryhmään tai henkilökoh-taisen avustajan tarpeellisuudesta. Yhteistyössä konsultoivan erityislastentarhanopettajan sekä alueellisen kasvun ja oppimisen tuen työryhmän kanssa pyrimme löytämään lapsen kannalta parhaan ratkaisun ja menetelmän.

6.3 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta, turvallisesta kasvulle ja oppimiselle suotuisasta oppimisympäristöstä, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta sekä hyvinvointityötä tukevasta yhteistyöstä. Hyvinvointityön lähtökohtia yksikössämme ovat kasvattajien asenteet ja toimiva vuorovaikutus, toiminnan rakenne, sisältö ja turvalliset toimintapuitteet sekä varhainen tuen tarpeen havaitseminen yhteistyössä vanhempien kanssa.

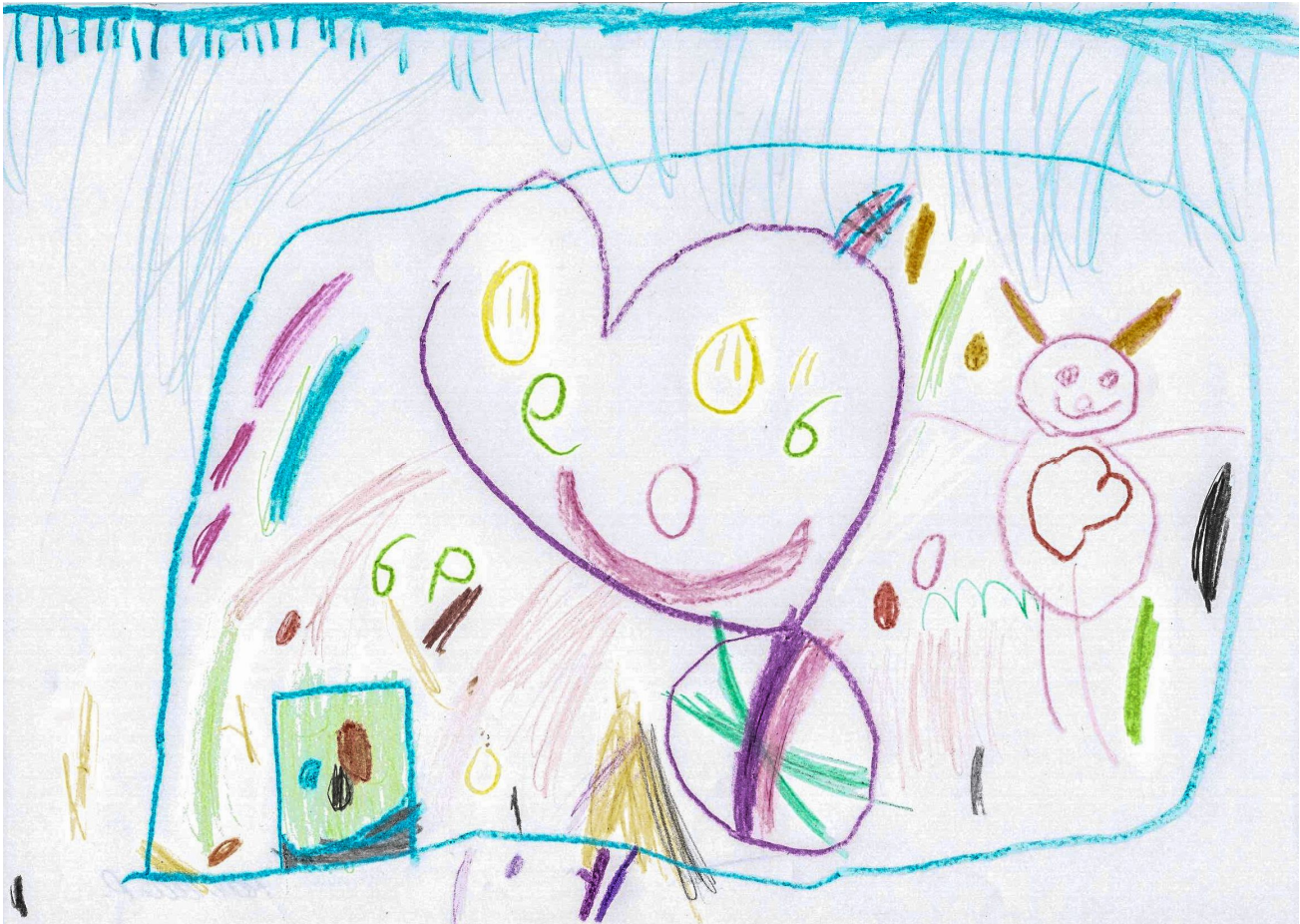
Kasvattajien keskinäisen vuorovaikutuksen on oltava toimivaa ja yhteistyön saumatonta. Olemme töissä lapsia varten ja heidän etunsa on toimintamme lähtökohtana. Toimimalla pienryhmissä ja porrastamalla toimintaa luomme rauhallista toimintaympäristöä, jossa jokaiselle lapselle on tilaa ja aikaa. Kasvattajan lämmin ja lasta yksilönä arvostava asenne lisää turvallisuuden ja luottamuksen tunnetta ja mahdollistaa lapsen kehityksen ja oppimisen kannalta parhaan mahdollisen sosiaalisen ja psyykkisen ympäristön. Kasvattajatiimi turvaa, että aterioiden, ulkoilun, liikunnan, levon ja leikin päivittäinen vuorottelu on suunniteltu lasten tarpeita vastaavaksi. Perushoitotilanteille on laadittu hoidolliset, kasvatukselliset ja opetukselliset tavoitteet ja ne näkyvät toiminnassa.

Hyvinvointityön toteuttaminen kuuluu koko toimintayksikön henkilöstölle ja sitä toteutetaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Päivähoitoyksikössämme hyvinvointityöryhmänä toimii edustuksellinen tiimi, jossa käsitellään lasten hyvinvointiin liittyviä käytännön ratkaisuja ja pedagogisia linjauksia ja josta asioiden kehittäminen ja käytäntöön vieminen siirtyy tiimeille.

Esiopetus on perusopetuslainsäädännön alaista toimintaa, johon kuuluu oppilashuolto. Oppilashuollon tavoitteena on lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen sekä niihin liittyvien vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä tarvittavan tuen järjestäminen kehityksen ja oppimisen edistämiseksi. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu tarvittaessa, mutta ainakin kerran syksyn ja kerran kevään aikana käsittelemään esiopetusikäisten lasten hyvinvointiin liittyviä asioita. Oppilashuoltoryhmän jäseniä ovat päivähoitoyksikön esimies, esiopetuksesta vastaava lastentarhanopettaja, ja tarvittaessa ryhmän muu henkilökunta sekä alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja sekä terveydenhuollon edustaja, yleensä neuvolan terveydenhoitaja. Oppilashuoltoryhmä tekee tarvittaessa yhteistyötä lasta tutkivien tahojen (psykologi, neurologi) sekä tulevan koulun oppilashuoltoryhmän jäsenten kanssa. Oppilashuoltoa tehdään yhteistyössä huoltajan kanssa ja lapsen huoltajalla on aina oikeus olla kuulemassa omaa lastaan koskevat asiat.

Hyvinvointityöhön ja oppilashuoltotyöhön liittyen teemme yhteistyötä myös lastensuojelun kanssa. Salassapitosäännösten estämättä voimme ja joskus joudumme ilman huoltajan lupaa antamaan pyynnöstä esim. koululle, lastensuojelun sosiaalityöntekijälle sekä poliisille sellaisia tietoja lapsesta, jotka ovat tämän opetuksen järjestämisen kannalta oleellisia tai jotka lastensuojelulain perusteella olemme velvollisia ilmoittamaan. Näissä tapauksissa keskustelemme aina perheen kanssa avoimesti siitä, mitä tietoja annamme.

Matildan unelmien päiväkotipäivä:

Toivoisin, että jänis tulisi käymään, ja että se osaisi puhua ja sen kanssa voisi leikkiä. Myös sydän tulisi käymään ja sen korvalla voisi istua ja pomppia. Päiväkodissa olisi pieni ovi, josta voisi pääsee sisään vain ryömimällä. Päivä vietettäisiin kokonaan ulkona."

6.4 Kiusaamisen ehkäisy ja puuttuminen

Yksikölle on tehty kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen suunnitelma, jonka tavoitteena on lapsen turvallisuuden tunteen varmistaminen päivähoitopäivän aikana. Kiusaamisessa noudatamme nollatoleranssia, kaikkiin kiusaamistapauksiin puututaan. Tavoitteena on luoda pohjaa toisen ihmisen hyväksynnälle, kunnioittamiselle ja erilaisten lasten yhteiselle sekä yhteisölliselle toiminnalle.

Kiusaamistapauksissa on tärkeää, että kasvattajilla on yhteinen, selkeä ja todenmukainen käsitys siitä, mitä tilanteissa tapahtuu sekä siitä, mitä kiusaaminen on ja mitä se toisaalta ei ole. Lapsen oma kokemus otetaan huomioon tilanteita arvioitaessa ja jokaisen fyysistä ja psyykkistä koskemattomuutta kunnioitetaan. Kiusaamisen ennaltaehkäisyn menetelmiä ovat aikuisen aktiivinen läsnäolo lapsiryhmässä, lapsen turvallisuuden tunteen lisääminen, lapsiryhmän sosiaalisten valtasuhteiden tunnistaminen ja työstäminen sekä lapsiryhmän ryhmäyttäminen ja yhteenkuuluvuuden tunteen lisääminen toiminnallisilla keinoin. Toista lasta kohtaan epäsuotuisalla tavalla käyttäytyvää lasta ei eristetä ryhmästä vaan asioista keskustellaan, otetaan syliin ja selvitetään johdonmukaisesti, mistä käytös johtuu.

Jokainen kiusaamistilanne vaatii käsittelyä ja selvittelyä. Kiusatuksi tullutta tai kiusaavaa lasta ei jätetä yksin vaan kasvattaja auttaa lasta sanoittamaan tapahtumia ja niiden herättämiä tunteita. Yhdessä tilanteeseen osallisten lasten kanssa mietitään, mitä asialle voitaisiin tehdä. Tarvittaessa vanhempia pyydetään osallistumaan tilanteiden selvittämiseen. Lapsille tehdään selväksi, ettei kiusaamista hyväksytä ja että se on väärin.

7 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot

Yksikkömme tekee tiivistä yhteistyötä Vantaan eri toimialojen kanssa: Konsultoiva erityislastentarhanopettaja, kieli- ja kulttuurikoordinaattori, perhepalvelut, psykologipalvelut, neuvolapalvelut, kirjastopalvelut (vanhemmuutta ja lapsen kehitystä tukevat yhteistyötahot), tilapalvelut, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, sekä seurakunnat (kasvatustyötä tukevat tahot).

7.1 Vanhemmuutta ja lapsen kehitystä tukevat yhteistyötahot

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto) on kasvun ja oppimisen tuen sekä erityispedagogiikan asiantuntija. Kelto vieraillee tarvittaessa lapsiryhmässä seuraamassa lasten toimintaa ja ohjaamassa päiväkodin henkilökuntaa lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa. Kelto ohjaa kasvattajia arvioitaessa lapsen tuen tarvetta ja suunniteltaessa yksilöllisiä pedagogisia toimenpiteitä tai rakenteellisia tukitoimia. Kelto valmistelee ja suunnittelee tukea tarvitsevien lasten päivähoitoa useasta päivähoitoyksiköstä koostuvalla alueella yhteistyössä ryhmien lastentarhanopettajien, päiväkodinjohtajien sekä alueellisen kasvun ja oppimisen tuen työryhmän kanssa. Kelto osallistuu myös perheiden kanssa käytäviin neuvotteluihin ja yhteistapaami-

siin. Hän toimii myös jäsenenä sujuvasti kouluun- prosessissa huolehtien omalta osaltaan lapsen kasvun ja oppisen tuen jatkumisesta perusopetukseen.

Kieli- ja kulttuurikoordinaattori (kieku) tukee lapsen suomenkielen kehitystä kasvattajia ja vanhempia konsultoivana asiantuntijana. Hänen puoleensa käännyimme, mikäli tarvitsemme apua erikielisten lasten kasvatusta ja opetusta suunnitellessamme tai arvioidessamme yksittäisen lapsen kielen osaamista lapsen lähtiessä kouluun.

4-vuotta täyttävien lasten kohdalla teemme tiivistä yhteistyötä neuvoloiden kanssa. Noin kuukautta ennen nelivuotisneuvola- ja ns. laajaa hyvinvointi- ja terveystarkastusta päiväkodilla käydään HYVE-keskustelu, jossa perheen kanssa keskustellaan lapsen kokonaiskehityksen kannalta merkittävistä asioista. Yhteenveto keskustelusta lähetetään perheen luvalla neuvolaan, jossa nelivuotistarkastuksen yhteydessä käydään terveydenhuollon osalta samat asiat läpi. Palaute tästä tulee vuorostaan päiväkodille. Näin saamme eri tahot toimimaan yhteistyössä ja avoimesti lapsen hyväksi. Samalla vahvistamme tiedonsiirtoa perheen, päiväkodin ja neuvolan välillä. Tavoitteena on havaita mahdollisia pulmia varhaisessa vaiheessa, jotta niihin voidaan puuttua ajoissa ja näin varmistaa lapselle tarvittava tuki. Neuvolan kanssa tehdään yhteistyötä tarvittaessa myös muissa lapsen elämänvaiheissa ja tilanteissa.

Vanhempia ja perheitä ohjataan eri yhteistyötahojen tuottamien palveluiden piiriin tarpeen mukaan. Tavoitteenamme on saumaton ja toimiva verkosto perheiden ja lasten hyväksi.

7.2 Kasvatustyötä tukevat tahot

Päivähoidon ateriapalveluista ja siivouspalveluista huolehtivien tahojen kanssa luodaan yhteiset toimintamallit. Ateriapalvelut suunnittelevat varhaiskasvatuksen ruokalistat, joista annamme tarpeen mukaan palautetta ja muutosehdotuksia. Tilapalvelut mahdollistavat siistin toimintaympäristön ja hygieeniset puitteet tuottaa laadukasta varhaiskasvatusta.

8 Lopuksi

Yhteistyössä ja avoimessa vuorovaikutuksessa kaikkien lapsen elämänpiiriin kuuluvien lähitahojen ja organisaatioiden kanssa teemme varhaiskasvatuksesta kokonaisvaltaisesti laadukkaan ja tärkeän osan lapsen kasvua ja kehitystä kohti kouluikää. Lapsuus on arvokasta aikaa, jolloin luodaan pohjaa tulevalle elinikäiselle oppimiselle, itsetunnon ja elämäntaidoille. Päivähoitoyksikössämme teemme työtä siksi, että jokainen lapsi saisi parhaat mahdolliset eväät ja edellytykset elämään sekä koko joukon kokemuksia, elämyksiä ja muistoja ihanasta lapsuudesta.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus

Metsolanmäen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Metsolanmäen päiväkoti, Metsolan päiväkoti ja Minkkipuiston päiväkoti

Soopelipolku 4, 01450 Vantaa

(09) 8392 8587